

Hovedfunn fra forskningsprosjekt om insourcingen av renholdet i Forsvaret

Notatet «Det er ikke bare å bytte T-skjorte. Om tilbakeføringen av renholdet i Forsvaret»

Sissel C. Trygstad og Elin Svarstad

1. september 2025

Prosjektet

- Forskningsprosjekt om tilbakeføringen av renholdet i forsvaret, finansiert av Norsk Tjenestemannslag (NTL).
- Sluttprodukt: Fafo-notat, som publiseres på Fafos nettsider ila. uke 36.
- Data:
 - 14 intervjuer med renholdere, representanter for de ansatte og andre sentrale aktører. Intervjuene er gjennomført i en tidlig fase av tilbakeføringen.
 - Befolkningsundersøkelser og mini-survey til renholdere.

Bakgrunn/kontekst

- Renhold i forsvarssektoren omfatter om lag en million kvadratmeter.
 - Oppdraget som ble satt ut på anbud i 2016 er et av Norges største renholdsoppdrag.
- Tanken bak konkurranseutsettingen var at eksterne leverandører kunne utføre renhold mer kostnadseffektivt enn Forsvaret selv, gitt uendret omfang og kvalitet på tjenesten.
 - Intensjon om å styrke den «spisse» delen av Forsvaret.
- For flere av renholderne, førte outsourcingen til at de kom i en sårbar situasjon.
- I 2021 ble det besluttet at renholdet skulle tilbakeføres til Forsvaret. Notatet beskriver ulike informanters erfaringer med de to prosessene, slik de framsto i 2017 og 2018, og i 2024 og 2025.

Sammendrag/oppsummering av funn (1)

- Konkurransetsettingen av renholdet i Forsvaret i 2016 fikk konsekvenser for renholdernes pensjon. LO, NTL og NAF gikk til sak på vegne av en gruppe renholdere, med krav om at de skulle få beholde pensjonsordningen de hadde hatt i Forsvarsbygg. Saken gikk helt til høyesterett, og endte med at renholderne mistet sine offentlige pensjonsfordeler ved overgangen til den private leverandøren som vant anbudet. For enkelte renholdere var tapene i millionklassen. Renholderne er nå tilbake i offentlig tjenestepensjon.

Sammendrag/oppsummering av funn (2)

- I 2017/2018 fant vi at outsourcingen førte til at kravene til effektivitet økte kraftig samtidig som at nedbemanninger ble igangsatt. Det var også eksempler på at arbeidstakere ble oppsagt og samtidig tilbudt jobb som vikar. Arbeidshverdagen for de outsourcede renholderne beskrevet som travlere, med betydelig økt arbeidsmengde, dårligere jobbsikkerhet og et tøffere arbeidsmiljø. To viktige forklaringer på endringene som renholderne erfarte var at i) leverandørens utfordringer med å prise oppdraget rett, grunnet manglende opplysninger fra Forsvaret, og ii) renholdsbransjen er arbeidsintensiv og pris er en viktig parameter når kunder velger leverandør. Presset på ytelsene er derfor høyere enn i offentlig sektor.

Sammendrag/oppsummering av funn (3)

- I 2024 og 2025 beskrev renholderne fortsatt en arbeidshverdag med stor arbeidsbelastning. I tillegg til et i utgangspunktet høyt arbeidstempo, ble vedvarende underbemanning grunnet høyt sykefravær, høy turnover og rekrutteringsproblemer trukket fram som forklaringer. Utfordringer knyttet til sikkerhetsklarering av nye arbeidstakere, eller fornyelse av eksisterende sikkerhetsklareringer gjorde ikke situasjonen enklere.

Sammendrag/oppsummering av funn (4)

- Renholderne er igjen blitt kollegaer ved samme lunsjbord. Både renholdere og informanter i Forsvaret fortalte at forholdet dem imellom ble endret som følge av konkurranseutsettingen, fra kollegaforhold til kundeforhold. For renholderne ble dette beskrevet som fremmedgjørende. Renholderne fikk klar beskjed om at de ikke skulle snakke med «kunden», av hensyn til tidsbruken. Man skulle ikke lenger omgås eller konversere, utover å hilse.
- Beslutningen om å tilbakeføre renholdet til Forsvaret ble av majoriteten av våre informanter mottatt svært positivt.

Sammendrag/oppsummering av funn (5)

- Et viktig argument for tilbakeføringen av renholdet til Forsvaret er sikkerhetssituasjonen i Europa. Det vises også til at koronapandemien synliggjorde behovet for godt renhold, og at renholdet nå ses på som en del av totalberedskapen til Forsvaret.
- Det forventes at arbeidshverdagen i Forsvarsbygg skal bli bedre, i form av blant annet mindre tidspress, pauserom, og ikke minst være del av et større fellesskap. Samtidig frykter flere av de tilbakeførte renholderne en «ny» runde med konkurranseutsetting ved et eventuelt regjeringsskifte.

Sissel C. Trygstad

sit@fafo.no

Elin Svarstad

esv@fafo.no

fafo.no